

**UCHWAŁA NR XL/244/2021
RADY POWIATU SOKÓLSKIEGO**

z dnia 21 maja 2021 r.

w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Sokólskim na lata 2021-2028

Na podstawie art. 35a ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573.) oraz art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwała się Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Sokólskim na lata 2021-2028, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Sokólskiego i Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Krzysztof Krasieński

Załącznik do uchwały Nr XL/244/2021
Rady Powiatu Sokólskiego
z dnia 21 maja 2021 r.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Sokólskim na lata 2021- 2028

Sokółka, maj 2021 r.

Spis treści

1.Wstęp	3
2.Podstawa prawna.....	3
3.Charakterystyka Powiatu Sokólskiego.....	4
4.Diagnoza zjawiska niepełnosprawności w powiecie sokólskim.....	5
4.1.Charakterystyka osób niepełnosprawnych w świetle danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce.....	7
4.2.Sytuacja ekonomiczno-zawodowa osób niepełnosprawnych	10
4.3.Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia w Powiecie Sokólskim.....	10
4.4.Rehabilitacja lecznicza.....	14
5.Zadania realizowane przez powiat w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.....	17
5.1.Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych.....	17
5.2.Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	18
5.3.Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.....	19
5.4.Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	20
5.5.Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej	20
6.Zadania realizowane przez ośrodki pomocy społecznej w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych.....	21
7.Rehabilitacja zawodowa oraz zatrudnianie osób niepełnosprawnych	21
8.Edukacja osób niepełnosprawnych	23
9.Programy i projekty realizowane na rzecz osób niepełnosprawnych przez jednostki organizacyjne, Wydziały Starostwa.....	26
10.Potrzeby osób niepełnosprawnych w kontekście badań własnych	32
11.Analiza SWOT w zakresie rehabilitacji osób niepełnosprawnych	36
11.1.Adresaci i realizatorzy programu	39
11.2.Założenia programu	41
11.3.Cele programu	43
11.4.Harmonogram realizacji programu	44
11.5.Monitoring i ewaluacja	49

1. Wstęp

„Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Sokólskim na lata 2021-2028” jest dokumentem określającym działania realizowane na rzecz osób niepełnosprawnych zamieszkujących powiat. Program zgodny jest z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573.).

Problematyka osób niepełnosprawnych zajmuje ważne miejsce w działaniach powiatu. Świadczy o tym dobrze rozwinięte zaplecze instytucjonalne oraz działania podejmowane na rzecz wsparcia tej grupy.

Program został ukierunkowany na główne obszary życia osób niepełnosprawnych: rehabilitację społeczną oraz zawodową. Działania podejmowane na rzecz poprawy jakości życia zdecydowanie wzmacniają poczucie własnej wartości i bezpieczeństwo oraz stwarzają odpowiednie warunki do przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych.

Program ma charakter otwarty, ogólność działań została opracowana w sposób umożliwiający w przyszłości podejmowanie różnorodnych inicjatyw oraz włączanie na różnych etapach jego realizacji nowych podmiotów, realizatorów i uczestników. Z uwagi na zmieniające się warunki, potrzeby i oczekiwania dopuszcza się możliwość poszerzania go o nowe działania.

Celem niniejszego programu jest **podejmowanie działań mających na celu wsparcie i zapewnienie optymalnych warunków sprzyjających aktywizacji społeczno – zawodowej na rzecz osób niepełnosprawnych.**

Program poprzedzony został diagnozą i analizą środowiska lokalnego w zakresie zjawiska niepełnosprawności w powiecie sokólskim w obszarach sytuacji dzieci i dorosłych osób z niepełnosprawnością w odniesieniu do ich pozycji na rynku pracy, możliwości edukacyjnych i zdrowotnych. Opracowany został przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce we współpracy z Wydziałem Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Sokółce, Powiatowym Urzędem Pracy w Sokółce, placówkami edukacyjnymi i zdrowotnymi, organizacjami pozarządowymi oraz gminami powiatu sokólskiego.

Niniejszy program stanowi kontynuację Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Sokólskim na lata 2016-2020.

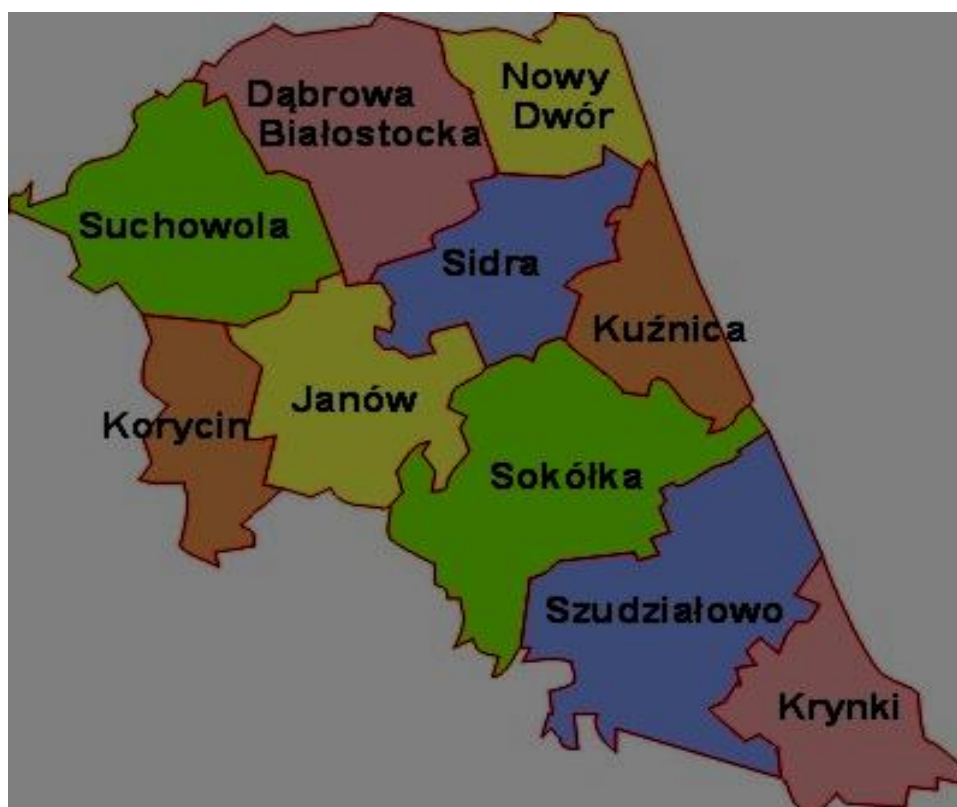
2. Podstawa prawna

1. Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
2. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
4. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
5. Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych
6. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
7. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności

8. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 listopada 2013r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych w ramach opieki długoterminowej
9. Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 25 czerwca 2012r. w sprawie kierowania do zakładów opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych
10. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 listopada 2013r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych w ramach opieki długoterminowej
11. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu rehabilitacji leczniczej
12. Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej

3. Charakterystyka Powiatu Sokólskiego

Powiat Sokólski położony jest w środkowo-wschodniej części województwa podlaskiego. Zajmuje powierzchnię 2055 km². Siedzibą władz powiatu jest miasto Sokółka. W skład powiatu wchodzi dziesięć gmin, w tym: cztery gminy miejsko-wiejskie (Dąbrowa Białostocka, Krynki, Sokółka, Suchowola), sześć gmin wiejskich (Janów, Korycin, Kuźnica, Nowy Dwór, Sidra, Szudziałowo).

Powiat Sokólski zamieszkuje aktualnie 66286 osób (dane z GUS, stan na 06.2020r.).

Tabela 1: Liczebność ludności powiatu sokólskiego na przestrzeni lat.

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba ludności	69733	69002	68357	67751	67055	66286

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 2: Ludność Powiatu sokólskiego w podziale na poszczególne gminy.

Wyszczególnienie	Powierzchnia ogólna w km ²	Ludność								
		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Z ogółem – w wieku					
					Przedprodukcyjnym		Produkcyjnym		Poprodukcyjnym	
					Razem	W tym kobiety	Razem	W tym kobiety	Razem	W tym kobiety
Powiat sokólski	2055	66286	32828	33458	8830	4332	45102	21491	12754	7845
Gminy miejsko - wiejskie										
Dąbrowa Białostocka	264	11336	5619	5717	1355	649	7751	3653	2230	1415
Krynki	166	3037	1467	1570	351	179	1993	959	693	432
Sokółka	314	25352	12420	12932	3582	1752	17291	8508	4479	2672
Suchowola	256	6869	3414	3455	889	429	4616	2176	1364	850
Gminy wiejskie:										
Janów	208	4098	2030	2068	536	274	2777	1313	785	481
Korycin	117	3202	1620	1582	458	204	2174	1040	570	338
Kuźnica	133	3927	1978	1949	530	267	2620	1193	777	489
Nowy Dwór	121	2618	1314	1304	354	182	1743	785	521	337
Sidra	174	3407	1738	1669	416	194	2289	1044	702	431
Szudziałowo	302	2840	1418	1422	359	202	1848	820	633	400

Zródło: Liczba ludności (dane z GUS, stan na 2020r.).

4. Diagnoza zjawiska niepełnosprawności w powiecie sokólskim

Niepełnosprawność jest zjawiskiem występującym na całym świecie. Może dotyczyć osoby bez względu na miejsce zamieszkania, wykształcenie, wiek, pochodzenie. Aby poprawnie analizować funkcjonowanie osób niepełnosprawnych, warto zdefiniować to pojęcie. Zgodnie z *ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573.)*, definicja niepełnosprawności brzmi następująco: „**oznacza to trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długoterminowego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy**”.

Zapisy tej ustawy, jak i szeregu innych aktów prawnych dotyczą osób, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem wydanym przez organ do tego uprawniony, czyli osoby niepełnosprawnej prawnie. W zbiorowości osób niepełnosprawnych funkcjonuje również grupa osób niepełnosprawnych tylko

biologicznie, tj. takich, które nie posiadają orzeczenia, ale mają (odczuwają) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych dla swojego wieku.

Zdiagnozowanie skali występowania zjawiska niepełnosprawności jest utrudnione z powodu mało aktualnych danych statystycznych. Źródłem wskaźnika zjawiska niepełnosprawności jest bowiem Narodowy Spis Powszechny z 2011r., który wskazuje, że liczba osób niepełnosprawnych w powiecie sokólskim wynosiła 6966, co stanowiło wówczas 9,66% ogółu mieszkańców powiatu. Podana liczba osób niepełnosprawnych jest wartością szacunkową.

Obraz zjawiska niepełnosprawności w powiecie sokólskim przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3: Liczba osób niepełnosprawnych w powiecie sokólskim.

	Liczba ludności	Liczba osób niepełnosprawnych	Udział procentowy
Ogółem	72120	6966	9,66%
Kobiety	36447	3688	10,12%
Mężczyźni	35673	3278	9,19%

Źródło: Opracowanie własne PCPR na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011r., GUS.

Jak wskazuje powyższa tabela, wśród mieszkańców powiatu sokólskiego nieznacznie większość osób niepełnosprawnych stanowią kobiety.

Orzekanie o niepełnosprawności w Polsce można podzielić ze względu na cele: **orzecznictwo dla celów rentowych** oraz **orzecznictwo dla celów pozarentowych**. Formy te funkcjonują na podstawie odrębnych aktów prawnych i realizowane są przez odrębne instytucje.

Orzecznictwo rentowe prowadzone jest przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) i komisje lekarskie ZUS. Orzecznictwo rentowe prowadzą także lekarze rzeczoznawcy i komisje lekarskie podległe MON i MSWiA oraz komisje lekarskie Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS).

Lekarz orzecznik ZUS, MON i MSWiA kwalifikuje osobę, jako:

- **częściowo niezdolną do pracy** - jest to osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji;
- **całkowicie niezdolną do pracy** - jest to osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy;
- **całkowicie niezdolną do pracy i samodzielnej egzystencji** - jest to osoba, u której stopień naruszenia sprawności organizmu powoduje konieczność stałej lub długotrwałej pomocy i opieki innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

Natomiast orzekanie o niepełnosprawności przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego dotyczy:

- **oceny zdolności do pracy w gospodarstwie rolnym** (całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym)
- **orzeczenie o celowości przekwalifikowania zawodowego.**

Orzecznictwo pozarentowe prowadzone jest przez zespoły do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności, które mogą orzec:

- **znaczny stopień niepełnosprawności** - zalicza się do niego osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy tylko w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji;

- **umiarkowany stopień niepełnosprawności** - zalicza się do niego osobę o naruszonej sprawności organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych;

- **lekki stopień niepełnosprawności** - zalicza się do niego osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu ze zdolnością, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

4.1. Charakterystyka osób niepełnosprawnych w świetle danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce

Na terenie powiatu sokólskiego orzecznictwo pozarentowe prowadzi Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce. Zajmuje się wydawaniem orzeczeń, legitymacji oraz kart parkingowych dla osób niepełnosprawnych w powiecie sokólskim.

Tabela 4: Liczba wydanych orzeczeń w latach 2017-2020 według stopnia niepełnosprawności osoby powyżej 16 roku życia.

Rok	Stopień niepełnosprawności			
	Znaczny	Umiarkowany	Lekki	Razem
2017	156	228	223	607
2018	185	232	200	617
2019	236	240	197	673
2020	207	237	131	575
Razem	784	937	751	2472

Źródło: Opracowano na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce

Z powyższych danych wynika, że wydano najwięcej orzeczeń o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia.

Mieszkańcy powiatu sokólskiego posiadający orzeczenie o niepełnosprawności różnią się pod względem rodzaju niepełnosprawności. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. 2015 roku, poz. 1110) wyróżnia się dwanaście symboli niepełnosprawności tj.

- 01-U – upośledzenie umysłowe;
- 02-P – choroby psychiczne;

- 03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;
- 04-O – choroby narządu wzroku;
- 05-R – upośledzenie narządu ruchu;
- 06-E – epilepsja;
- 07-S – choroby układu oddechowego i krążenia;
- 08-T – choroby układu pokarmowego;
- 09-M – choroby układu moczowo-płciowego;
- 10-N – choroby neurologiczne;
- 11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego;
- 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe.

Tabela 5: Liczba wydanych orzeczeń według przyczyny niepełnosprawności osoby powyżej 16 roku życia.

Rok	Przyczyny niepełnosprawności - symbol											
	01-U	02-P	03-L	04-O	05-R	06-E	07-S	08-T	09-M	10-N	11-I	12-C
2017	6	61	49	13	158	6	93	22	48	101	44	6
2018	7	50	35	19	168	8	88	27	41	128	42	4
2019	7	75	32	18	178	6	106	43	54	112	40	2
2020	7	70	20	10	136	12	75	41	55	93	46	10
Razem	27	256	136	60	640	32	362	133	198	434	172	22

Zródło: Opracowano na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce.

Z powyższej tabeli zauważyć można, że najczęstszą przyczyną niepełnosprawności wśród ogólnej liczby orzeczeń osób powyżej 16 r.ż. były choroby narządu ruchu – 640 wydanych orzeczeń, choroby neurologiczne – 434 wydanych orzeczeń oraz choroby układu oddechowego i krążenia – 362 wydanych orzeczeń.

Tabela 6: Liczba wydanych orzeczeń według wieku osoby powyżej 16 roku życia.

Rok	Wiek			
	16-25	26-40	41-60	Powyżej 60
2017	56	50	184	317
2018	59	66	169	323
2019	29	60	201	383
2020	49	85	144	297
Razem	193	261	698	1320

Zródło: Opracowano na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce

Najwięcej orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dotyczyło osób w wieku powyżej 60 roku życia – 1320.

Tabela 7: Liczba wydanych orzeczeń według płci i zatrudnienia osoby powyżej 16 roku życia.

Rok	Płeć		Zatrudnienie	
	k	m	tak	nie
2017	285	322	72	535
2018	302	315	90	527
2019	325	348	76	597
2020	270	305	53	522
Razem	1182	1290	291	2181

Źródło: Opracowano na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że w latach 2017-2020 w liczbie wydanych orzeczeń dla osób powyżej 16 roku życia w podziale na płeć nieznacznie przeważali mężczyźni – 1290 wydanych orzeczeń. Natomiast w klasyfikacji według zatrudnienia niewielka liczba osób niepełnosprawnych pracowała. Fakt ten może oznaczać, że na terenie powiatu sokólskiego potrzebne są działania podejmowane w kierunku aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz podniesienie świadomości społecznej pracodawców w postaci przysługujących ulg i refundacji.

Tabela 8: Liczba wydanych orzeczeń według wykształcenia osoby powyżej 16 roku życia.

Rok	Wykształcenie				
	Mniej niż podstawowe	Podstawowe	Zasadnicze	Średnie	Wyższe
2017	10	267	141	145	44
2018	6	260	140	172	39
2019	18	252	144	208	51
2020	17	220	120	164	54
Razem	51	999	545	689	188

Źródło: Opracowano na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce

Powyższe dane wskazują, że większość wydanych orzeczeń dotyczy osób niepełnosprawnych z wykształceniem podstawowym – 999, a tylko 188 orzeczeń dotyczyło osób niepełnosprawnych posiadających wyższe wykształcenie.

Z analizy powyższych tabel zauważyć można wyraźny spadek ilości wydanych orzeczeń w 2020 roku. Świadczyć o tym może fakt, iż w marcu 2020r. rozpoczęła się pandemia COVID-19. W związku z tym utrudniony był dostęp do lekarzy, pojawił się również problem z możliwością skompletowania dokumentacji. Pojawiła się również obawa ludzi przed kontaktem z innymi w czasie trwania pandemii. Ponadto zaistniała możliwość wnioskowania o przedłużenie orzeczenia.

4.2. Sytuacja ekonomiczno-zawodowa osób niepełnosprawnych

Według stanu na koniec 2020 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sokółce zarejestrowanych było 2928 osób bezrobotnych (1201 kobiet), w tym 127 osób niepełnosprawnych bezrobotnych. Osoby niepełnosprawne zaliczane są do grupy osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Tabela 9: Liczba osób zarejestrowanych w PUP w Sokółce w latach 2017-2020.

Rok	Osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP	Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP
2017	3045	163
2018	3045	153
2019	2727	149
2020	2928	127

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań miesięcznych PUP w Sokółce.

Tabela 10: Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w Sokółce.

Rok	Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP		
	Osoby bezrobotne	Osoby poszukujące pracy	Razem
2017	147	16	163
2018	141	12	153
2019	143	6	149
2020	120	7	127

Źródło: Dane udostępnione przez PUP w Sokółce.

Warto zauważyć, że powyższe dane uwzględniają jedynie osoby zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy. Oznaczać to może, że faktyczne bezrobocie może być wyższe, gdyż statystyki nie obejmują osób pozostających bez pracy niezarejestrowanych, jak również osób, które utrzymują się ze świadczeń rentowych lub/i z pomocą rodziny czy osób najbliższych.

4.3. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia w Powiecie Sokólskim

Instytucjonalną gotowość do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom posiadają jednostki pomocy społecznej prowadzone przez organy administracji rządowej i samorządowej oraz organy pozarządowe. Realizują one wszystkie możliwe formy wsparcia w ramach pomocy środowiskowej, świadczonej w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych.

W sytuacjach wymagających świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych całodobowych, osoby niepełnosprawne mogą zostać umieszczone w Zakładach Opieki Zdrowotnej w powiecie sokólskim. Placówki te znajdują się w Sokółce (Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej), Dąbrowie Białostockiej (Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej) i Krynkach (Samodzielny Publiczny Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy).

Świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze w ramach opieki długoterminowej, w warunkach stacjonarnych, są udzielane:

- choremu wymagającemu całodobowych świadczeń pielęgnacyjnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych, który powinien kontynuować leczenie;
- pacjentowi niewymagającemu hospitalizacji na oddziale szpitalnym, który w ocenie skalą poziomu samodzielności (skala Barthel) otrzymał 40 punktów lub mniej.
- **Samodzielność pacjenta oceniają:**
- przed przyjęciem do zakładu opiekuńczego – lekarz ubezpieczenia zdrowotnego i pielęgniarka ubezpieczenia zdrowotnego;
- dniu przyjęcia do zakładu opiekuńczego oraz pod koniec każdego miesiąca – lekarz i pielęgniarka danego zakładu opiekuńczego.

Zakres świadczeń przysługujących świadczeniobiorcy określa Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 listopada 2013r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych w ramach opieki długoterminowej (Dz. U. 2013 poz. 1480).

Tryb kierowania oraz zasady ustalania odpłatności za pobyt w zakładach opiekuńczo-leczniczych/pielęgnacyjno-opiekuńczych zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 25 czerwca 2012r. w sprawie kierowania do zakładów opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych (Dz. U. 2012 r. poz. 731).

Na terenie powiatu sokólskiego stacjonarnych świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych w ramach opieki długoterminowej udzielają następujące zakłady opiekuńcze:

- **Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sokółce**

świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze – zakład opiekuńczo-leczniczy

ul. Sikorskiego 40, 16-100 Sokółka

tel. 85 722 04 28

- **Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Dąbrowie Białostockiej**

świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze – zakład opiekuńczo-leczniczy

ul. M. C. Skłodowskiej 15, 16-200 Dąbrowa Białostocka

tel. 85 712 33 42

- **Samodzielny Publiczny Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy**

u. Grodzieńska 40, 16-120 Krynki

tel. 85 722 84 86

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 61/2007/DSOZ Prezesa NFZ „zadaniem zakładu pielęgnacyjno - opiekuńczego jest okresowe objęcie całodobową pielęgnacją i kontynuacja leczenia osób przewlekle chorych oraz osób, które przebyły leczenie szpitalne, mają ukończony proces diagnozowania, leczenia operacyjnego lub intensywnego leczenia zachowawczego, nie wymagają już dalszej hospitalizacji, jednak ze względu na stan zdrowia i stopień niepełnosprawności oraz brak możliwości samodzielnego funkcjonowania w

środowisku domowym są niezdolne do samoopieki oraz wymagają kontroli lekarskiej, profesjonalnej pielęgnacji i rehabilitacji oraz zapewnienia opieki pielęgniarstwa”.

Tabela 11: Liczba osób leczonych w zakładach opiekuńczych powiatu sokólskiego w latach 2017-2020.

	Liczba leczonych			
	2017	2018	2019	2020
SP ZPO w Krynkach	56	62	52	44
ZOL SP ZOZ w Sokółce	58	64	68	55
ZOL SP ZOZ w Dąbrowie Białostockiej	68	68	55	67
Razem	182	194	175	166

Źródło: sprawozdanie SP ZPO w Krynkach, SP ZOZ w Sokółce, SP ZOZ w Dąbrowie Białostockiej, sporządził Referat Zdrowia Wydziału Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Sokółce.

Tabela 12: Kolejki osób oczekujących na przyjęcie do zakładów opiekuńczych (stan na 2020rok)

Placówka	Liczba łóżek	Liczba osób	Czas oczekiwania
SP ZPO w Krynkach	40	30 w tym 15 osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności	150 dni (osoby z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności przyjmowane są poza kolejnością)
SP ZOL w Dąbrowie Białostockiej	40	39	Kobiety – 1095 dni Mężczyźni – 1460 dni
SP ZOZ w Sokółce	24	0	0
Razem	104	69	

Źródło: sprawozdanie SP ZPO w Krynkach, SP ZOZ w Sokółce, SP ZOZ w Dąbrowie Białostockiej, sporządził Referat Zdrowia Wydziału Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Sokółce.

Jak wynika z powyższych danych, liczba łóżek w zakładach opiekuńczych wynosi 104. Ilość miejsc nie zabezpiecza jednak potrzeb w zakresie opieki długoterminowej – czas oczekiwania wynosi bowiem ponad 1000 dni.

Pielęgniarska opieka długoterminowa to opieka nad obłożnie i przewlekle chorym przebywającym w domu. Osoba objęta taką opieką nie wymaga stałego leczenia w warunkach stacjonarnych, jednak jej problemy zdrowotne wymagają systematycznej i intensywnej opieki udzielanej w warunkach domowych. Opieka jest realizowana we współpracy z lekarzem podstawowej opieki zdrowotnej.

Do głównych celów pielęgniarstwa opieki długoterminowej zalicza się zapewnienie świadczeń pielęgniarstwa w środowisku domowym pacjentom obłożnie chorym oraz przygotowanie chorego i jego rodziny do samoopieki i samopielęgnacji, w tym kształtowanie umiejętności w zakresie radzenia sobie z niepełnosprawnością.

Do pielęgniarstwa długoterminowego domowego mogą być zakwalifikowane osoby przewlekle chore somatycznie i psychosomatycznie oraz psychicznie chorzy z wyłączeniem ostrej fazy choroby psychicznej, niezdolni do samoopieki i samopielęgnacji, którzy w ocenie opartej na skali Barthel otrzymali 40 punktów lub mniej.

Skala Barthel pozwala ocenić stan chorego pod względem m.in. jego samodzielności przy wykonywaniu codziennych czynności takich jak: spożywanie posiłków, siadanie, przemieszczanie się, ubieranie się i rozbieranie, kontrolowanie potrzeb fizjologicznych, utrzymanie higieny osobistej, korzystanie z toalety.

Podstawą objęcia chorego pielęgniarstwem długoterminowym jest:

- skierowanie wystawione przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego;
- karta oceny świadczeniobiorcy kierowanego do objęcia pielęgniarstwem długoterminowym domowym wystawiona przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego i pielęgniarkę ubezpieczenia zdrowotnego.

Zakres świadczeń gwarantowanych przysługujących świadczeniodawcy określa Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 listopada 2013r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych w ramach opieki długoterminowej (Dz. U. z 2013 poz. 1520).

Na terenie powiatu sokólskiego bezpłatnych świadczeń w zakresie pielęgniarstwa długoterminowego na podstawie zawartych umów z POW NFZ udzielają:

Nazwa zakładu	Adres	Numer telefonu
SP ZOZ w Dąbrowie Białostockiej (pielęgniarstwa długoterminowa opieka domowa)	ul. Skłodowskiej 15 16-200 Dąbrowa Białostocka	85 712 13 99
Niepubliczny Pielęgniarstwa ZOZ KA-MED K. Tumiel (pielęgniarstwa długoterminowa opieka domowa)	ul. Pocztowa 1 16-100 Sokółka	85 711 20 20
Niepubliczny Pielęgniarstwa ZOZ Panaceum s.c. (pielęgniarstwa długoterminowa opieka domowa)	ul. Piłsudskiego 9A 16-100 Sokółka	85 711 34 46
NZOZ Pro-Med D. Krasińska (pielęgniarstwa długoterminowa opieka domowa)	ul. Sikorskiego 40/5B 16-100 Sokółka	85 722 04 72 691 941 033

Źródło: Dane z informacji o dostępności świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych na terenie powiatu sokólskiego w 2016r. - Starostwo Powiatowe w Sokółce Wydział Spraw Społecznych Referat Zdrowia.

Tabela 13: Świadczenia w pielęgniarstwie w opiece długoterminowej domowej w latach 2017-2020.

Nazwa zakładu	Liczba pacjentów objętych opieką
SP ZOZ w Dąbrowie Białostockiej	25
Niepubliczny Pielęgniarski ZOZ KA-MED K. Tumieli	39
Niepubliczny Pielęgniarski ZOZ Panaceum s.c.	528
NZOZ Pro-Med D. Krasieńska	20
Razem	612

Źródło: informacja SP ZOZ w Dąbrowie Białostockiej, Niepubliczny Pielęgniarski ZOZ KA-MED K. Tumieli, Niepubliczny Pielęgniarski ZOZ Panaceum s.c., NZOZ Pro-Med D. Krasieńska; sporządził Referat Zdrowia Wydziału Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Sokółce.

4.4. Rehabilitacja lecznicza

Rehabilitacja lecznicza ma na celu przywrócenie pełnej lub możliwej do osiągnięcia sprawności fizycznej i psychicznej, zdolności do pracy oraz poprawę jakości życia. Na świadczenia rehabilitacyjne wymagane jest skierowanie od lekarza ubezpieczenia zdrowotnego, tj. takiego, który pracuje w ramach umowy z NFZ. Na niektóre zakresy świadczeń skierowanie wystawić może tylko lekarz specjalista.

Świadczenia gwarantowane w ramach rehabilitacji leczniczej są realizowane w warunkach:

- ambulatoryjnych – świadczenia udzielane pacjentom poruszającym się samodzielnie, którzy wymagają rehabilitacji lub fizjoterapii;
- domowych – świadczenia udzielane pacjentom, którzy wymagają rehabilitacji lub fizjoterapii, ale nie poruszają się samodzielnie;
- ośrodka lub oddziału dziennego – świadczenia udzielane pacjentom, których stan zdrowia nie pozwala na rehabilitację w warunkach ambulatoryjnych, lecz wymagają całodobowego nadzoru medycznego;
- stacjonarnych – świadczenia udzielane pacjentom, którzy ze względu na kontynuację leczenia wymagają kompleksowych świadczeń rehabilitacyjnych oraz całodobowego nadzoru lekarskiego i pielęgniarstwa.

Wykaz oraz warunki realizacji świadczeń z zakresu rehabilitacji leczniczej określa Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu rehabilitacji leczniczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 1522).

Tabela 14: Świadczenia w zakresie rehabilitacji leczniczej w powiecie sokólskim są realizowane na podstawie zawartych z NFZ umów przez następujące podmioty.

Nazwa świadczeniodawcy (rodzaj świadczeń – zakres), nazwa miejsca udzielania świadczeń	Telefon	Adres
Gmina Dąbrowa Białostocka SP ZOZ w Dąbrowie Białostockiej		
Fizjoterapia ambulatoryjna (zabiegi) Poradnia rehabilitacji	85 712 12 06 w. 37	ul. Skłodowskiej 15 16-200 Dąbrowa Białostocka

Gmina Sokółka SP ZOZ w Sokółce		
Fizjoterapia ambulatoryjna (zabiegi)	85 722 04 56	ul. Sikorskiego 40 16-100 Sokółka
Poradnia rehabilitacji	85 722 04 16	
Oddział rehabilitacji	85 722 05 24	

Zródło: Dane z informacji o dostępności świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych na terenie powiatu sokólskiego w 2016r. - Starostwo Powiatowe w Sokółce Wydział Spraw Społecznych Referat Zdrowia.

Tabela 15: Rehabilitacja lecznicza dzieci z zaburzeniami wieku rozwojowego - świadczenia w Białymstoku.

Nazwa świadczeniodawcy (rodzaj świadczeń – zakres), nazwa miejsca udzielania świadczeń	Telefon	Adres
Centrum Medyczne Hansa – rehabilitacja sp. j. W. Czubek, S. Stankiewicz (rehabilitacja lecznicza dzieci z zaburzeniami wieku rozwojowego w ośrodku/oddziale dziennym)	85 651 22 89 662 228 886	ul. Choroszczańska 24 15-732 Białystok
NZOZ Ośrodek wieloprofilowego usprawniania dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym w Białymstoku (rehabilitacja lecznicza dzieci z zaburzeniami wieku rozwojowego w ośrodku/oddziale dziennym)	85 732 23 45	ul Bukowskiego 4 15-062 Białystok
NZOZ Vita Med Centrum Medyczne B. H. Zawadzka (rehabilitacja lecznicza dzieci z zaburzeniami wieku rozwojowego w ośrodku/oddziale dziennym)	85 653 77 85	ul. Antoniukowska 11 15-740 Białystok
Uniwersytecki Dziecięcy Szpital Kliniczny im. L. Zamenhofa w Białymstoku (rehabilitacja lecznicza dzieci z zaburzeniami wieku rozwojowego w ośrodku/oddziale dziennym)	85 745 06 01	ul. Waszyngtona 17 15-274 Białystok
NZOZ Axon L. Twarowski (opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień – świadczenia dla osób z autyzmem dziecięcym lub innymi całościowymi zaburzeniami rozwoju)	85 743 88 63 518 499 008	ul. Antoniukowska 11 15-811 Białystok

Zródło: Dane z informacji o dostępności świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych na terenie powiatu sokólskiego w 2016r. - Starostwo Powiatowe w Sokółce Wydział Spraw Społecznych Referat Zdrowia.

Tabela 16: Świadczenia w zakresie rehabilitacji ogólnoustrojowej w warunkach stacjonarnych w latach 2017-2020.

Nazwa podmiotu	2017	2018	2019	2020
Oddział rehabilitacji SPZOZ w Sokółce	399	378	347	221

Zródło: informacja SP ZOZ w Sokółce; sporządził Referat Zdrowia Wydziału Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Sokółce.

Tabela 17: Świadczenia w zakresie lekarskiej ambulatoryjnej opieki rehabilitacyjnej w latach 2017-2020.

Rehabilitacja lecznicza				
	2017	2018	2019	2020
Poradnia Rehabilitacyjna w Sokółce	3607	3236	3027	2389
Poradnia Rehabilitacyjna w Dąbrowie Białostockiej	2014	2345	2507	1978
Razem	5621	5581	5534	4367

Zródło: informacja SP ZOZ w Sokółce, SP ZOZ w Dąbrowie Białostockiej; sporządził Referat Zdrowia Wydziału Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Sokółce.

Tabela 18: Osoby oczekujące na świadczenia rehabilitacji leczniczej w SP ZOZ w Sokółce (stan na 31.03.2021)

Rodzaj świadczenia	Przypadki			
	PILNE	Średni czas oczekiwania (stan na 31.03.2021)	STABILNE	Średni czas oczekiwania (stan na 31.03.2021)
Oddział rehabilitacji	5	37 dni	20	190
Poradnia specjalistyczna				
Poradnia Rehabilitacyjna	4	3 dni	41	37
Zabiegi - fizjoterapia	75	32	127	122

Zródło: informacja SP ZOZ w Sokółce; sporządził Referat Zdrowia Wydziału Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Sokółce.

Mieszkańcy powiatu sokólskiego w konieczności skorzystania z pomocy lekarskiej w zakresie podstawowym mogą uzyskać w lokalnych ośrodkach zdrowia. Specjalistyczna opieka zdrowotna jest jednak utrudniona. Usługi rehabilitacyjne są świadczone jedynie w nielicznych miejscach. Ponadto w powiecie nie ma również dostępności świadczeń w zakresie rehabilitacji dziecięcej.

5. Zadania realizowane przez powiat w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych

Zgodnie z Ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573.) zadania powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych realizowane są przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce.

Rehabilitacja społeczna - to jeden z istotniejszych aspektów działań kierowanych do osób niepełnosprawnych. Wynika to z przeświadczenia o potrzebie takiej aktywizacji osób niepełnosprawnych, której efektem jest zapobieganie wykluczeniu społecznemu oraz pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym. Rehabilitacja społeczna to zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Do zadań powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej na realizację, których przeznaczane są środki finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych należą:

- dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej,
- dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika.

5.1. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych

Turnus rehabilitacyjny jest formą aktywnej rehabilitacji, połączoną z elementami wypoczynku, mającą na celu przede wszystkim ogólną poprawę sprawności, wyrobienie zaradności, pobudzenie i rozwijanie zainteresowań. Program turnusu powinien zawierać elementy rehabilitacji zgodne z rodzajem schorzenia osoby niepełnosprawnej oraz obejmować zajęcia kulturalno-oświatowe, sportowo-rekreacyjne oraz inne wynikające ze specjalistycznego rodzaju turnusu, z uwzględnieniem zajęć indywidualnych i grupowych.

Wydatki poniesione ze środków PFRON na realizację zadania na przestrzeni ostatnich 4 lat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19: Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych w latach 2017-2020.

	Liczba osób w poszczególnych latach				Kwota w latach			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Dzieci + Opiekunowie	32	28	24	18	33 827	29 891	28 995	18 155
Dorośli + Opiekunowie	3	28	17	19	3 360	31 080	21 005	15 612

Zródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych PCPR w Sokółce.

Zauważyć można, że liczba osób biorąca udział w turnusach rehabilitacyjnych jest malejąca.

5.2. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów

O dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny mogły ubiegać się osoby niepełnosprawne stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności wskazanych w zleceniu lekarza specjalisty informującym o konieczności zakupu danego sprzętu w celu wspomaganie procesu rehabilitacji w warunkach domowych. Sprzęt rehabilitacyjny to sprzęt niezbędny do prowadzenia zajęć rehabilitacyjnych, mający za zadanie osiągnięcie przy aktywnym uczestnictwie osoby niepełnosprawnej możliwie najwyższego poziomu jej funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

O dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze mogły ubiegać się osoby niepełnosprawne stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności. Przedmioty ortopedyczne są to wyroby medyczne, przedmioty służące do leczenia i rehabilitacji nieprawidłowości w funkcjonowaniu narządów ruchu.

Natomiast środki pomocnicze to przedmioty wspomagające funkcjonowanie różnego rodzaju narządów, takich jak narząd słuchu czy wzroku.

W ramach zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dorosłe osoby niepełnosprawne najczęściej ubiegały się o przyznanie dofinansowania do zakupu aparatów słuchowych, pieluchomajtek, cewników, wkładek urologicznych, mniej o wszelkiego typu protezy kończyn i protezy piersi, gorsety ortopedyczne czy też wózki inwalidzkie. Wśród dzieci najczęstszymi przedmiotami były obuwie ortopedyczne oraz pieluchomajtki.

Tabela 20: Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w latach 2017-2020 według ilości zrealizowanych wniosków.

Rok	Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze		Sprzęt rehabilitacyjny	
	Dzieci	Dorośli	Dzieci	Dorośli
2017	24	363	0	8
2018	31	284	3	6
2019	33	227	1	5
2020	33	219	1	11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych PCPR w Sokółce.

Jak można zauważyć z analizy powyższej tabeli – najczęstsze dofinansowania dotyczą przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych.

5.3. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych

Barieri architektoniczne to wszelkie utrudnienia występujące w budynku i w jego najbliższym otoczeniu, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania uniemożliwiają lub utrudniają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym.

Barieri w komunikowaniu się to ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się i/lub przekazywanie informacji.

Barieri techniczne to przeszkody wynikające z braku zastosowania lub niedostosowania, odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności przedmiotów lub urządzeń. Likwidacja tej bariery powinna powodować sprawniejsze działanie osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie i umożliwić wydajniejsze jej funkcjonowanie.

Likwidacja barier wynikających z indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych jest jednym z priorytetowych zagadnień związanych z realizacją zadań powiatu na rzecz osób obciążonych problemem niepełnosprawności. Ze względu na wysokie koszty likwidacji barier, często związanych z wysokimi kosztami adaptacji mieszkań i domów lub zakupu specjalistycznego sprzętu ułatwiającego funkcjonowanie i komunikowanie się osób niepełnosprawnych z otoczeniem szczególnie istotne staje się wsparcie finansowe przedsięwzięć nakierowanych na ich likwidację.

W poniższej tabeli przedstawiono ilość osób niepełnosprawnych korzystających z tego zadania oraz kwoty wydatkowane na jego realizację.

Tabela 21: Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w latach 2017-2020 według ilości zrealizowanych wniosków.

Likwidacja barier	Liczba osób w latach				Kwota dofinansowania w latach			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Architektonicznych	6	8	11	6	34 886	59 119	79 626	41 110
W komunikowaniu	19	13	4	12	31 912	15 986	5 438	12 799
Technicznych	1	5	4	3	1 186	24 757	14 936	16 091
Ogółem dzieci	13	7	6	6	17 524	10 440	28 494	7 154
Ogółem dorośli	13	19	19	15	50 460	89 422	71 506	62 846

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych PCPR w Sokółce.

Jak można zauważyć na podstawie powyższej tabeli, liczba udzielanych dofinansowań jest stosunkowo stała.

5.4. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych

Sport, kultura, rekreacja i turystyka są bardzo ważnymi elementami w życiu każdego człowieka. Odgrywają one znaczącą rolę w integracji społecznej osób niepełnosprawnych. Rozpowszechnianie sportu służy podnoszeniu i nabywaniu sprawności fizycznej przez osoby niepełnosprawne. Poza tym, sport jako element zdrowego stylu życia chroni zdrowie i ogranicza skutki niepełnosprawności.

Aby umożliwić szerszy dostęp do kultury, sportu, rekreacji i turystyki należy podjąć działania w celu przystosowania obiektów sportowych, rekreacyjnych, kulturalnych dla potrzeb wszystkich grup osób niepełnosprawnych, umożliwić udział osób niepełnosprawnych w imprezach masowych, promować sport.

O dofinansowanie mogą ubiegać się osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, które prowadzą działalność na rzecz osób niepełnosprawnych, posiadają odpowiednie do potrzeb osób niepełnosprawnych warunki techniczne i lokalowe do realizacji zadania.

Ilość środków finansowych przeznaczonych na wsparcie tej formy rehabilitacji oraz liczbę wniosków dofinansowanych przedstawia tabela.

Tabela 22: Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych w latach 2017-2020.

Rok	Liczba wniosków	Kwota dofinansowania
2017	6	20 000
2018	6	40 000
2019	7	29 572
2020	4	13 408

Zródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych PCPR w Sokółce.

Powyższa tabela wskazuje, że zainteresowanie dofinansowaniem sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych w latach 2017-2020 było na stałym poziomie. Natomiast rok 2020 przyniósł tendencję spadkową.

5.5. Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej

Do podstawowych form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zalicza się uczestnictwo tych osób w warsztacie terapii zajęciowej.

Warsztaty terapii zajęciowej działają na podstawie: Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573.) i Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. z 2004r. Nr 63, poz. 587).

Warsztat oznacza wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówkę stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Realizacja przez warsztat celu, o którym mowa powyżej odbywa się przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania umiejętności wykonywania czynności życia codziennego i

zaradności osobistej oraz psychofizycznych sprawności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

Warsztaty mogą być organizowane przez fundacje, stowarzyszenia lub inne podmioty. Na terenie powiatu sokólskiego działają 2 warsztaty terapii zajęciowej: przy Stowarzyszeniu Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Radość Życia” w Dąbrowie Białostockiej oraz Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „RAZEM” w Sokółce. Łącznie uczestniczy w nich 70 osób, posiadających wskazanie do terapii.

6. Zadania realizowane przez ośrodki pomocy społecznej w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych

Ośrodki Pomocy Społecznej działające na terenie powiatu sokólskiego zajmują się problematyką osób niepełnosprawnych w sferze udzielania pomocy osobom, które są w trudnej sytuacji materialnej lub życiowej, osobom całkowicie niezdolnym do zatrudnienia z powodu wieku lub niepełnosprawności z uwzględnieniem progu dochodowego. Tym osobom OPS-y wypłacają zasiłki stałe. Zasiłki okresowe wypłacane są natomiast osobom ze względu na długotrwałą chorobę, bezrobocie.

Dla osób posiadających dziecko niepełnosprawne Ośrodki Pomocy Społecznej udzielają pomocy finansowej wypłacając dodatek do zasiłku rodzinnego na kształcenie i rehabilitację dziecka niepełnosprawnego, osobom niepełnosprawnym ze znacznym stopniem niepełnosprawności, umiarkowanym stopniem niepełnosprawności jeśli niepełnosprawność wystąpiła w okresie dzieciństwa lub do 25 roku życia w czasie kontynuacji nauki oraz osobom, które nie ukończyły 75. roku życia i nie mają prawa do zasiłku z tytułu ubezpieczeń społecznych wypłacając zasiłki pielęgnacyjne.

Rodzicom z tytułu rezygnacji z zatrudnienia w związku z koniecznością opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym przysługuje specjalne świadczenie pielęgnacyjne.

7. Rehabilitacja zawodowa oraz zatrudnianie osób niepełnosprawnych

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego poprzez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Głównym celem rehabilitacji zawodowej jest stawianie sobie za cel przygotowania osoby niepełnosprawnej do pracy oraz zapewnienie jej pracy zgodnie z psychofizycznymi możliwościami oraz kwalifikacjami zawodowymi.

Istotną rolę w tym zakresie odgrywają formy wspierające aktywność zawodową osób niepełnosprawnych oferowane przez Urząd Pracy, m.in. poradnictwo zawodowe, informacja zawodowa czy zajęcia w klubach pracy. Zakończeniem procesu rehabilitacji zawodowej powinno być zatrudnienie osoby niepełnosprawnej. Ma to szczególne znaczenie, gdyż praca zapewnia środki do życia oraz daje poczucie materialnej niezależności i społecznej użyteczności.

Ponadto w Powiecie Sokólskim ma powstać Zakład Aktywności Zawodowej. Jest to wyodrębniona organizacyjnie i finansowo jednostka tworzona w celu zatrudnienia osób niepełnosprawnych zaliczonych do

znacznego stopnia niepełnosprawności i osób zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną.

Praca budzi i podtrzymuje w osobie niepełnosprawnej poczucie własnej godności, szacunku i wartości osobistej. Poprzez zatrudnienie lub rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej następuje dalsza kontynuacja rehabilitacji zawodowej, uzyskanie dodatkowych środków na utrzymanie, przygotowanie do pracy na otwartym rynku.

Powiatowy Urząd Pracy w Sokółce realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej wynikające z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573.).

W zakresie rehabilitacji zawodowej ze środków PFRON wspierane są następujące zadania:

- przyznawanie osobom niepełnosprawnym środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej (art. 12a);
- udzielenie dofinansowań do wysokości 50% oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych przez osoby niepełnosprawne na kontynuowanie działalności gospodarczej, prowadzenie własnego gospodarstwa rolnego (art. 13);
- zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy dla osoby niepełnosprawnej (art. 26e);
- finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych (art. 40);
- zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy – (art. 11) – staże, prace interwencyjne, szkolenia, przygotowania zawodowe w miejscu pracy;
- realizacja programów na rzecz rehabilitacji zawodowej, służących zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Tabela 23: Liczba osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności zarejestrowanych w PUP w Sokółce, które skorzystały z form aktywizacji zawodowej.

Rok	Liczba osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności, które skorzystały z wsparcia PUP					
	Staż	Prace interwencyjne	Roboty publiczne	Szkolenia	Prace społecznie użyteczne	Dotacja na rozpoczęcie działalności gospodarczej
2017	26	6	17	0	4	1
2018	18	5	16	1	6	2
2019	4	3	9	0	0	0
2020	6	3	5	1	0	0
Razem	54	17	47	2	10	3

Zródło: Dane udostępnione przez PUP w Sokółce.

W 2020 roku Powiatowy Urząd Pracy w Sokółce organizował aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu osób niepełnosprawnych, w tym: prace inwestycyjne, z których skorzystały 3 osoby, roboty publiczne dla 5 osób, staże zawodowe, w których uczestniczyło 6 osób.

Tabela 24: Liczba osób z orzecznym stopniem niepełnosprawności, które skorzystały z dofinansowania PFRON.

Formy wsparcia	Rok			
	2017	2018	2019	2020
Poradnictwo zawodowe	3	1	2	0
Pośrednictwo pracy	3	1	2	0
Indywidualny Plan Działania	3	1	2	0
Wyposażenie stanowiska pracy	0	1	2	2

Zródło: Dane udostępnione przez PUP w Sokółce.

Tabela 25: Liczba ofert pracy dla osób z orzecznym stopniem niepełnosprawności.

Rok	Liczba ofert pracy dla osób z orzecznym stopniem niepełnosprawności
2017	45
2018	32
2019	68
2020	34

Zródło: Dane udostępnione przez PUP w Sokółce.

Można zauważyć, że najwięcej ofert pracy dla osób z niepełnosprawnościami odnotowano w roku 2019. Znaczny spadek w kolejnym roku mógł być spowodowany pandemią, która rozpoczęła się w marcu 2020.

Tabela 26: Liczba osób z orzecznym stopniem niepełnosprawności zarejestrowanych w PUP w Sokółce, które otrzymały zatrudnienie.

Rok	Liczba osób z orzecznym stopniem niepełnosprawności, które otrzymały zatrudnienie
2017	85
2018	78
2019	81
2020	38

Zródło: Dane udostępnione przez PUP w Sokółce.

8. Edukacja osób niepełnosprawnych

Powiat Sokólski jest organem prowadzącym dla Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego, 5 zespołów szkół ponadgimnazjalnych, 2 poradni psychologiczno-pedagogicznych.

Tabela 27: Placówki oświatowe funkcjonujące na terenie powiatu sokólskiego.

Lp.	Działania na rzecz osób niepełnosprawnych	
1.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Dąbrowie	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sokółce jest publiczną placówką oświatową, funkcjonującą od 1975 roku. Zatrudnieni

	Białostockiej	<p>specjaliści świadczą profesjonalną i bezpłatną pomoc psychologiczną, pedagogiczną i logopedyczną dzieciom i ich rodzicom oraz nauczycielom z gmin: Dąbrowa Białostocka, Suchowola, Nowy Dwór, Sidra.</p> <p>Poradnia prowadzi m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • diagnozę psychologiczną i pedagogiczną; <ul style="list-style-type: none"> • diagnozę logopedyczną; • opiniowanie i orzekanie; • terapię pedagogiczną; • terapię logopedyczną; • terapię psychologiczną; • terapię metodą EEG BIOFEEDBACK; <ul style="list-style-type: none"> • bajkoterapię; • zajęcia indywidualne stymulujące rozwój dziecka niepełnosprawnego; <ul style="list-style-type: none"> • zajęcia dla dzieci zdolnych; • konsultacje psychologiczne, pedagogiczne, logopedyczne; <ul style="list-style-type: none"> • zajęcia psychoedukacyjne i socjoterapeutyczne; • interwencje kryzysowe.
2.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sokółce	<p>Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sokółce jest publiczną placówką oświatową, funkcjonującą od 1976 roku. Zatrudnieni specjaliści świadczą profesjonalną i bezpłatną pomoc psychologiczną, pedagogiczną i logopedyczną dzieciom i ich rodzicom oraz nauczycielom z gmin: Szudziałowo, Krynki, Korycin, Kuźnica, Sokółka, Janów.</p> <p>Do zadań poradni należy m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • diagnozowanie dzieci i młodzieży (wydawanie opinii, orzeczeń, objęcie dzieci, młodzieży oraz rodziców bezpośrednią pomocą psychologiczno-pedagogiczną); • udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej (m.in. udzielanie pomocy rodzicom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży oraz w rozwiązywaniu problemów edukacyjnych i wychowawczych); • realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów edukacyjnych i wychowawczych.
Szkoły publiczne prowadzone przez Powiat Sokólski		
1.	Zespół Szkół Zawodowych im. E. Orzeszkowej w Sokółce	<ul style="list-style-type: none"> • Indywidualne nauczanie; • poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne
2.	Zespół Szkół w Sokółce	<ul style="list-style-type: none"> • Indywidualne nauczanie; • poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne
3.	Zespół Szkół Rolniczych im. Mjra. Henryka Dobrzańskiego-Hubala w Sokółce	<ul style="list-style-type: none"> • Indywidualne nauczanie; • poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne
4.	Zespół Szkół im. Gen. Nikodema Sulika w Dąbrowie Białostockiej	<ul style="list-style-type: none"> • Indywidualne nauczanie; • poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne; • zajęcia rewalidacyjne

5.	Zespół Szkół w Suchowoli	<ul style="list-style-type: none"> • Indywidualne nauczanie; • poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne
6.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Sokółce	<ul style="list-style-type: none"> • Poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne; • poradnictwo specjalistyczne; • działania terapeutyczne; • działania rehabilitacyjne
Szkoły i placówki niepubliczne		
Lp.	Nazwa i adres organu prowadzącego szkołę/placówkę	Nazwa szkoły/placówki
1.	Towarzystwo Salezjańskie Inspektoriatu św. Stanisława Kostki w Warszawie ul. Kawęczyńska 53, 03-755 Warszawa	Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 1 w Różanymstoku
2.	Towarzystwo Salezjańskie Inspektoriatu św. Stanisława Kostki w Warszawie ul. Kawęczyńska 53, 03-755 Warszawa	Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 2 w Różanymstoku
3.	Towarzystwo Salezjańskie Inspektoriatu św. Stanisława Kostki w Warszawie ul. Kawęczyńska 53, 03-755 Warszawa	Branżowa Szkoła Specjalna I stopnia w Różanymstoku
4.	Towarzystwo Salezjańskie Inspektoriatu św. Stanisława Kostki w Warszawie ul. Kawęczyńska 53, 03-755 Warszawa	Bursa Salezjańska im. Św. Jana Bosko w Różanymstoku
5.	Towarzystwo Salezjańskie Inspektoriatu św. Stanisława Kostki w Warszawie ul. Kawęczyńska 53, 03-755 Warszawa	Salezjański Ośrodek Wychowawczy w Różanymstoku
6.	Towarzystwo Salezjańskie Inspektoriatu św. Stanisława Kostki w Warszawie ul. Kawęczyńska 53, 03-755 Warszawa	Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii im. Św. Józefa w Różanymstoku
7.	Zakład Doskonalenia Zawodowego w Białymstoku ul. Pogodna 63/1, 15-365 Białystok	Szkoła Policealna dla Dorosłych w Sokółce
8.	Zakład Doskonalenia Zawodowego w Białymstoku ul. Pogodna 63/1, 15-365 Białystok	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Sokółce
9.	Ewa Firs	Centrum Wspomagania Rozwoju Mowy-DIALOG. Ewa Firs. Specjalistyczna Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sokółce

10.	Specjalistyczny Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Suwałkach	Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży I poziomu referencyjnego w Sokółce
-----	--	---

9. Programy i projekty realizowane na rzecz osób niepełnosprawnych przez jednostki organizacyjne, Wydziały Starostwa

Program „Opieka wytchnieniowa”

Program adresowany jest do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobą niepełnosprawną, które są całkowicie niesamodzielne i które stale przebywają w domu, niekorzystających z innych form usług w godzinach realizacji usługi opieki wytchnieniowej w tym: usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821), usług finansowanych w ramach Funduszu Solidarnościowego lub z innych źródeł, bądź niepełnosprawnym dzieckiem z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Program ma na celu m.in. przyuczenie osób sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami niepełnosprawnymi w zakresie pielęgnacji/rehabilitacji, dietetyki tych osób.

Liczba osób, które wzięły udział w programie w roku 2020 wyniosła 48. Łączna liczba godzin usług w formie specjalistycznego poradnictwa, które świadczone członkom rodzin lub opiekunom sprawującym bezpośrednią opiekę nad osobą niepełnosprawną wyniosła 1681. Ogólna kwota środków z funduszu solidarnościowego wykorzystana na dofinansowanie usług opieki wytchnieniowej w formie specjalistycznego poradnictwa wyniosła 161 376,00zł.

W 2021 roku prowadzona będzie kolejna edycja programu.

Program „Powiat Sokólski wspiera aktywną integrację”

Projekt realizowany jest w ramach Osi Priorytetowej IX: Rozwój Lokalny. Działanie 9.1 Rewitalizacja społeczna i kształtowanie kapitału społecznego. Projekt realizowany jest przez Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w partnerstwie ze Stowarzyszeniem na Rzecz Wspierania Osób Niepełnosprawnych „Pod Skrzydłami” i działaniami obejmuje 22 osoby z rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osoby bezrobotne lub poszukujące pracy, osoby z niepełnosprawnością, zamieszkałe na terenie gmin: Sokółka, Kuźnica, Krynki, Szudziałowo, Sidra – będące podopiecznymi Stowarzyszenia „Pod Skrzydłami” oraz beneficjentami Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce.

Główne założenia projektu to m.in.: wzrost umiejętności społecznych niezbędnych do prawidłowego poruszania się na rynku pracy, podwyższenie kwalifikacji i kompetencji zawodowych, przeciwdziałanie izolacji społecznej oraz przygotowanie do samodzielnego życia, (doradztwo zawodowe, poradnictwo

psychologiczne, poradnictwo prawne, mediacje, warsztaty rozwoju osobistego, zajęcia z trenerem pracy, kursy zawodowe, szkolenie oraz płatne staże zawodowe).

Powiat otrzymał dofinansowanie w wysokości 253 551,00 zł. Całkowita wartość projektu wynosi 272 855,00 zł. Program realizowany jest od 01.08.2020r. do 28.02.2022r.

Program „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”

W 2020 r. program realizowano w oparciu o dwa moduły.

Moduł III adresowany był do osób posiadających aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (a w przypadku dzieci i młodzieży – orzeczenie wydane przed ukończeniem 16 r.ż.), które były: uczestnikami warsztatów terapii zajęciowej; uczestnikami środowiskowych domów samopomocy, podopiecznymi dziennych domów pomocy społecznej, podopiecznymi placówek rehabilitacyjnych, których działalność finansowana jest ze środków PFRON, uczestnikami programów zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą PFRON i w ramach tych programów korzystają ze wsparcia udzielanego przez placówki rehabilitacyjne; pełnoletnimi (od 18 do 25 roku życia) uczestnikami zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, wychowankami specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych oraz specjalnych ośrodków wychowawczych, bądź uczniami szkół specjalnych przysposabiających do pracy, wychowankami ośrodków rehabilitacyjno–edukacyjno–wychowawczych oraz ośrodków rewalidacyjno–wychowawczych.

W ramach Modułu III 255 wniosków otrzymało pozytywną ocenę w wyniku weryfikacji formalnej. Łącznie środki finansowe wydatkowane na realizację Modułu III wyniosły 303.912,00 zł.

Moduł IV adresowany był do samorządów powiatowych, które w wyniku sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi uruchomiły dodatkowe wsparcie dla osób niepełnosprawnych.

W ramach Modułu IV udzielono wsparcia dla osób niepełnosprawnych w sposób następujący: zapewnienie środków przeciwdziałania skutkom Covid-19 poprzez zakup maseczek ochronnych, rękawiczek lateksowych ochronnych, przyłbic ochronnych, płynów do dezynfekcji rąk, dozownika bezdotykowego do dezynfekcji rąk, opryskiwacza do dezynfekcji rąk dla 11 pracowników Starostwa Powiatowego w Sokółce, posiadających orzeczenie o niepełnosprawności; wsparcie poprzez dostarczenie osobom niepełnosprawnym produktów żywnościowych w ramach przeciwdziałania skutkom Covid-19 – paczki żywnościowe – dla 1 uczestnika Warsztatów Terapii Zajęciowej w Sokółce oraz dla 1 uczestnika Warsztatów Terapii Zajęciowej w Dąbrowie Białostockiej; wsparcie poprzez dostarczenie osobom niepełnosprawnym produktów żywnościowych w ramach przeciwdziałania skutkom Covid-19 – paczki żywnościowe – dla 2 uczestników Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Sokółce;

Łącznie środki finansowe wydatkowane na realizację Modułu IV wyniosły 11.462,38 zł.

Od roku 2021 przewidziano do realizacji działania mieszczące się w module IV.

Program „Aktywny samorząd”

Powiat sokólski jest realizatorem programu PFRON pn. „Aktywny Samorząd”. Program realizowany jest w oparciu o zasady określone przez PFRON.

Celem programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym oraz w dostępie do edukacji.

Szczegółowe zestawienie liczby realizowanych wniosków oraz środków wypłaconych na poszczególne moduły programu w latach 2017-2020 przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 28: Wydatkowanie środków PFRON w ramach programu "Aktywny Samorząd" w latach 2017-2020.

Rok	Moduł I		Moduł II	
	Zrealizowana liczba wniosków	Wysokość środków wypłaconych (zł)	Zrealizowana liczba wniosków	Wysokość środków wypłaconych (zł)
2017	5	36 417,09	13	17 987,50
2018	8	34 536,98	13	48 215,50
2019	11	111 635,71	16	68 258,60
2020	9	111 067,85	11	47 724,00
Łącznie	33	293 657,63	53	182 185,60

Zródło: Opracowanie własne PCPR w Sokółce.

„Program wyrównywanie różnic między regionami”

Celem strategicznym programu jest wyrównanie szans oraz zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do rehabilitacji zawodowej i społecznej ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących regiony słabiej rozwinięte gospodarczo i społecznie.

W ramach programu realizowane są działania wyrównujące różnice między regionami w obszarze rehabilitacji osób niepełnosprawnych, tj. wyposażenie obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny, likwidację barier w placówkach edukacyjnych i w zakładach opieki zdrowotnej, w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania, a także rehabilitacji zawodowej. Program finansowany jest ze środków PFRON.

Tabela 29: Zadania zrealizowane w latach 2016-2020.

Beneficjent	Zakres dofinansowania	Kwota dofinansowania
Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Sokółce	Likwidacja barier transportowych poprzez zakup autobusu (19+1) przystosowanego do przewozu osób z niepełnosprawnością z możliwością przewożenia 2 osób poruszających się na wózkach inwalidzkich	193 725,00 zł
Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych “Radość Życia” Warsztat Terapii Zajęciowej w Dąbrowie Białostockiej	Likwidacja barier transportowych poprzez zakup mikrobusu 9-cio miejscowego (8+1) przystosowanego do przewozu osób z niepełnosprawnością z możliwością przewożenia 1 osoby poruszającej się na wózku inwalidzkim	80 000,00 zł
Stowarzyszenie Na Rzecz Osób	Likwidacja barier transportowych	70 000,00 zł

Niepełnosprawnych “Razem” Warsztat Terapii Zajęciowej w Sokółce	poprzez zakup mikrobusa 9-cio miejscowego (8+1)	
Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Sokółce	Likwidacja barier transportowych w Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym w Sokółce	162 779,46 zł
Starostwo Powiatowe w Sokółce	Likwidacja barier architektonicznych w budynku Starostwa Powiatowego w Sokółce w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnych korzystania z budynku poprzez instalację szybu windowego wraz z windą przystosowaną do przewozu osób z niepełnosprawnością oraz modernizacja ciągów komunikacyjnych poprzez m.in. montaż balustrad	52 827,59 zł
Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy im. J. Korczaka w Sokółce	Likwidacja barier architektonicznych w zakresie umożliwiających osobom z niepełnosprawnością sprawniejszą komunikację w budynku Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego im. J. Korczaka w Sokółce	57.269,24 zł
Osoby odbywające staż w ramach programu	Likwidacja bariery zawodowej poprzez realizację 3 staży zawodowych u następujących pracodawców: „Hasid” Anna Sidor w Dąbrowie Białostockiej, „Brukpol” Usługi Budowlano-Drogowe Krzysztof Szymczyk w Dąbrowie Białostockiej oraz Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Sokółce.	14 616,00 zł
Starostwo Powiatowe w Sokółce	Poprawa infrastruktury społecznej służącej wsparciu osób niepełnosprawnych – modernizacja sali konferencyjnej w budynku Starostwa Powiatowego w Sokółce	134 550,00 zł

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Sokółce.

Projekt „Niepełnosprawne osoby z Powiatu Sokólskiego – pełnoprawni członkowie społeczności lokalnej”

Głównym założeniem projektu jest aktywizacja i integracja osób starszych, przeciwdziałanie osamotnieniu, marginalizacji, izolacji społecznej, rozwijanie umiejętności społecznych i wzbudzenie potrzeby funkcjonowania w społeczeństwie. Osoby biorące udział w projekcie będą miały zapewniony szeroki i

zróżnicowany zakres wsparcia w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb społecznych. Projekt skierowany jest do osób, które ze względu na wiek (60+), stan zdrowia – w tym niepełnosprawność – wymagają opieki lub wsparcia w związku z niemożliwością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego oraz opiekunów faktycznych.

Wsparciem objęte zostaną 44 osoby (w tym 10 opiekunów), z czego 10 to osoby niepełnosprawne.

Dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 wyniosło 328 026,00 zł.

„Zajęcia klubowe w WTZ”

Celem programu jest wsparcie osób niepełnosprawnych w utrzymaniu samodzielności i niezależności w życiu społecznym i zawodowym poprzez udział w zajęciach klubowych. Program „Zajęcia klubowe w WTZ” jest rozwiązaniem, które sprzyja aktywnemu wspomaganie osób niepełnosprawnych przed rozpoczęciem procesu rehabilitacji w warsztacie terapii zajęciowej.

Tabela 30: Realizacja programu "Zajęcia klubowe w WTZ" w latach 2018-2021.

Rok	Liczba WTZ, które otrzymały pomoc finansową na prowadzenie zajęć klubowych.	Liczba osób niepełnosprawnych, które zostały objęte wsparciem w ramach programu	Otrzymane środki PFRON na realizację programu
2018/2019	2	9	13 837,00 zł
2019/2020	2	15	73 800,00 zł
2020/2021	2	19	96 862,50 zł

Zródło: Opracowanie własne PCPR w Sokółce.

Zwiększenie dostępności miejsc wychowania przedszkolnego dla dzieci niepełnosprawnych poprzez dostosowanie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Sokółce Przedszkole Specjalne w Sokółce

W powiecie sokólski realizowany był projekt pn. „Zwiększenie dostępności miejsc wychowania przedszkolnego dla dzieci niepełnosprawnych poprzez dostosowanie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Sokółce Przedszkole Specjalne w Sokółce” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014 – 2020.

Głównym celem projektu było dostosowanie Przedszkola Specjalnego przy SOSW w Sokółce do potrzeb wychowanków z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Przedszkole zostało wyposażone w pomoce dydaktyczne i terapeutyczne, sprzęt multimedialny i TIK dla nowo utworzonej grupy przedszkolnej. Dodatkowo trzech nauczycieli Przedszkola podniosło swoje kwalifikacje i kompetencje w zakresie pedagogiki specjalnej oraz pracy z dziećmi niepełnosprawnymi.

Projekt zwiększył dostępność do usług edukacyjnych w zakresie wychowania przedszkolnego i poprawił warunki wychowania dzieci z niepełnosprawnościami.

Całkowita wartość projektu wyniosła 98 975 zł z czego 94 026,25 zł pochodziło z dofinansowania z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020.

Zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej poprzez dostosowanie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Sokółce Przedszkole Specjalne w Sokółce do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami

Od 1 września 2018 do 30 czerwca 2019r. powiat sokólski realizował ww. projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 Osi Priorytetowej IX. Rozwój Lokalny Działania 9.1 Rewitalizacja społeczna i kształtowanie kapitału społecznego.

W ramach realizacji projektu zostały zakupione pomoce dydaktyczne do prowadzenia zajęć przedszkolnych dla dzieci z niepełnosprawnościami (pomoce dydaktyczne dla dzieci z zaburzoną percepcją wzrokową, pomoce dydaktyczne dla dzieci z zaburzoną percepcją dotykową, słuchową, równowagi, pomoce dydaktyczne pomagające w rozwiązywaniu konfliktów u dzieci), sprzęt multimedialny (tablica interaktywna, laptop), wyposażenie wypoczynkowe. Przeprowadzone zostały również szkolenia dla nauczycieli Przedszkola Specjalnego w Sokółce (kurs dla nauczycieli w zakresie kinezylogii edukacyjnej, kurs dla nauczycieli w zakresie terapii behawioralnej, kurs dla nauczycieli w zakresie wspomagania rozwoju dzieci z zaburzeniami w zakresie motoryki).

Wartość projektu wyniosła 94.027,37zł , w tym dofinansowanie 89.326,00 zł.

Modernizacja pomieszczeń na potrzeby Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Sokółce

W ramach projektu zostały wykonane prace wewnątrz budynku i warsztatów Zespołu Szkół Zawodowych w Sokółce przystosowującego go do potrzeb Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sokółce m.in. takie jak wykonanie prac budowlanych, roboty w zakresie instalacji elektrycznej, roboty w zakresie instalacji sanitarnej.

Całkowita wartość projektu wynosi 802 067,83 zł, w tym dofinansowanie w kwocie 518 678,38 zł w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 Osi Priorytetowej VIII. Infrastruktura dla usług użyteczności publicznej Działania 8.6 Inwestycje na rzecz rozwoju lokalnego.

Poprawa jakości infrastruktury społecznej poprzez modernizację Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Dąbrowie Białostockiej

Kompleksowa modernizacja placówki zostanie przeprowadzona w ramach realizowanego przez Powiat Sokólski projektu pn. „Poprawa jakości infrastruktury społecznej poprzez modernizację Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Dąbrowie Białostockiej” z Regionalnego Programu Operacyjnego

Województwa Podlaskiego na lata 2014 – 2020 Osi Priorytetowej VIII. Infrastruktura dla usług użyteczności publicznej, Działania 8.6 Inwestycje na rzecz rozwoju lokalnego.

W ramach zawartej umowy przewidziano szereg prac budowlanych. Ponadto w placówce pojawią się nowe narzędzia m.in. do terapii Tomatisa, do terapii dla osób z autyzmem czy z problemami związanymi ze słuchem.

Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej

W 2021 roku rusza ww. program, który ma na celu zapewnienie dostępności do usługi asystenta tj. wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób niepełnosprawnych. Program zapewni wsparcie w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz osobom niepełnosprawnym posiadającym orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności. Dodatkowym założeniem jest, aby minimum 70% uczestników programu stanowiły osoby wymagające wysokiego poziomu wsparcia, w tym osoby z niepełnosprawnościami sprzężonymi i trudnościami związanymi z mobilnością i komunikacją.

Celem rozpowszechnienia usług asystenta jest zwiększenie szans osób niepełnosprawnych na prowadzenie bardziej samodzielnego i aktywnego życia.

Program realizowany będzie w 2021 roku. Łączna kwota środków finansowych Funduszu Solidarnościowego na realizację programu wynosi 65 063,25 zł.

10. Potrzeby osób niepełnosprawnych w kontekście badań własnych

Aby określić potrzeby osób niepełnosprawnych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce przeprowadziło konsultacje ze szkołami, gminami, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi oraz specjalnym ośrodkiem szkolno-wychowawczym. Celem było zdobycie informacji o niedogodnościach, barierach, problemach, które towarzyszą osobom niepełnosprawnym zamieszkującym teren powiatu sokólskiego.

Lp.	Potrzeby	Liczba zgłoszeń	Instytucje
1.	Usługi asystenckie (w różnych sferach życia)	7	3 Ośrodki Pomocy Społecznej; 1 Szkoła; 2 Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne; Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
2.	Pomoc psychologa	13	6 Ośrodków Pomocy Społecznej;

			4 Szkoły; 2 Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne; Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
3.	Pomoc prawna	12	6 Ośrodków Pomocy Społecznej; 3 Szkoły; 2 Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne; Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
4.	Pomoc doradcy zawodowego	12	5 Ośrodków Pomocy Społecznej; 4 Szkoły; 2 Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne; Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
5.	Dofinansowanie różnych form rekreacji	13	6 Ośrodków Pomocy Społecznej; 4 Szkoły; 2 Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne; Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
6.	Dofinansowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób o ograniczonej swobodzie poruszania się	10	5 Ośrodków Pomocy Społecznej; 2 Szkoły; 2 Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne; Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
7.	Dostępność tłumacza migowego w przestrzeni publicznej	6	2 Ośrodki Pomocy Społecznej; 1 Szkoła; 2 Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne; Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
8.	Zakup auta do przewozu osób niepełnosprawnych	7	3 Ośrodki Pomocy Społecznej; 1 Szkoła; 2 Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne;

			Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
9.	Organizowanie kursów zawodowych podnoszących kwalifikacje	12	5 Ośrodków Pomocy Społecznej; 4 Szkoły; 2 Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne; Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
10.	Tworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych	12	6 Ośrodków Pomocy Społecznej; 3 Szkoły; 2 Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne; Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
11.	Zwiększenie miejsc w Zakładach Opiekuńczo-Lecznicznych	11	7 Ośrodków Pomocy Społecznej; 1 Szkoła; 2 Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne; Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
12.	Otwarcie ZOL przy ośrodkach zdrowia	8	4 Ośrodki Pomocy Społecznej; 1 Szkoła; 2 Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne; Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
13.	Wykwalifikowanie osób do sprawowania specjalnych usług opiekuńczych	10	6 Ośrodków Pomocy Społecznej; 1 Szkoła; 2 Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne; Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
14.	Utworzenie ośrodka wsparcia	11	5 Ośrodków Pomocy Społecznej; 3 Szkoły; 2 Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne; Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
15.	Zwiększenie liczb miejsc w WTZ działających w Sokółce i w Dąbrowie Białostockiej	9	5 Ośrodków Pomocy Społecznej;

			1 Szkoła; 2 Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne; Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
16.	Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym	13	6 Ośrodków Pomocy Społecznej; 4 Szkoły; 2 Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne; Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
17.	Udział w dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach wyrównawczych, korepetycjach	14	7 Ośrodków Pomocy Społecznej; 4 Szkoły; 2 Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne; Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
18.	Nauka zachowań prospołecznych/wyjazdy integracyjne/kulturalne	14	7 Ośrodków Pomocy Społecznej; 4 Szkoły; 2 Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne; Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

Ponadto Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Sokółce do potrzeb osób niepełnosprawnych dodał pomoc pedagoga oraz dodatkowe wsparcie osób z głęboką niepełnosprawnością, które nie są objęte opieką WTZ oraz środowiskowymi domami samopomocy.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Dąbrowie Białostockiej bardzo dokładnie określiła dodatkowe potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Jako priorytetowe wskazano dostosowanie mieszkań do indywidualnych potrzeb danej osoby niepełnosprawnej. Jako istotne określono likwidację barier architektonicznych w przestrzeni publicznej oraz przystosowanie środków transportu. Ponadto opisano również potrzeby związane z przyrządami, urządzeniami lub technologiami: m.in. sprzęt ortopedyczny lub optyczny, sprzęt umożliwiający/poprawiający słyszenie oraz sprzęt komputerowy, ale też różnego rodzaju urządzenia dnia codziennego pomagające niwelować ograniczenia związane z niepełnosprawnością (to samo wskazał GOPS w Kuźnicy). Do priorytetowych działań zaliczono również zapewnienie dostępu do ciągłej na odpowiednim poziomie rehabilitacji fizycznej oraz coroczne turnusy rehabilitacyjne. Do potrzeb w obszarze komunikacji zaliczono dostosowanie przestrzeni publicznej (m.in. sygnalizacja dźwiękowa w przestrzeni publicznej); odpowiednie dostosowanie dokumentów i dostępnych materiałów w przestrzeni publicznej (większy druk, możliwość powiększenia, użycie alfabetu Braille'a).

11. Analiza SWOT w zakresie rehabilitacji osób niepełnosprawnych

Analiza SWOT na poziomie ogólnym jest humanistyczną procedurą analityczną pozwalającą na gromadzenie i porządkowanie danych oraz przejrzystą ich prezentację. Najczęściej analiza SWOT traktowana jest jako narzędzie analizy strategicznej służące do określenia najlepszych kierunków rozwoju ze względu na cel działania, uzyskiwany w wyniku przeprowadzenia badania otoczenia obiektu oraz jego wnętrza poprzez identyfikację wewnętrznych i zewnętrznych czynników wobec obiektu oraz zależności między nimi.

Termin SWOT powstał z pierwszych liter angielskich terminów:

S – STRENGTHS – MOCNE STRONY

W – WEAKNESSES – SŁABE STRONY

O – OPPORTUNITIES – SZANSE

T – THREATS – ZAGROŻENIA

Składa się to z następujących kategorii czynników:

- mocne strony – wewnętrzne uwarunkowania, które stanowią mocne strony powiatu, a których podtrzymywanie będzie prowadzić do dalszego rozwoju w przyszłości; stanowią one potencjał powiatu;
- słabe strony – wewnętrzne uwarunkowania, które z kolei nie wnoszą nic nowego do rozwoju powiatu, powodują jego słabszy rozwój i opóźniają podejmowanie różnych działań; ważne, aby przeciwdziałać ich szkodliwemu rozwojowi;
- szanse – wszelkie okoliczności zewnętrzne, jakie podmiot może wykorzystać w swojej działalności; chodzi tu zarówno o te, które już występują, jak i o przyszłe, możliwe do pojawienia się;
- zagrożenia – uwarunkowania zewnętrzne, które jak powyższe są czynnikami niezależnymi, ale ich funkcjonowanie wpływa niekorzystnie na rozwój polityki społecznej powiatu, dlatego należy ich unikać.

Tabela 31: Analiza SWOT w zakresie rehabilitacji osób niepełnosprawnych

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• Funkcjonowanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności;• Funkcjonowanie: WTZ, ŚDS, ZOL, ZPO;• Utworzenie (i działanie) Powiatowego Zakładu Aktywności Zawodowej w Suchowoli;• Funkcjonowanie poradni psychologiczno-pedagogicznych, szkół i innych placówek na rzecz osób z niepełnosprawnościami;	<ul style="list-style-type: none">• Brak kompleksowej diagnozy potrzeb w obszarze pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom, która umożliwiłaby ustalenie priorytetów dla całego środowiska (z uwzględnieniem potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności oraz barier społecznych, fizycznych, mentalnych i emocjonalnych zarówno osób niepełnosprawnych jak i ich rodzin);• Niewystarczająca ilość działań zmniejszających uzależnienie osób niepełnosprawnych od pomocy i opieki

- Funkcjonowanie Ośrodka Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży I poziomu referencyjnego w Sokółce
- Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych;
- Wykwalifikowana kadra pomocy społecznej i urzędów działających na rzecz osób niepełnosprawnych;
 - Diagnostowanie potrzeb osób niepełnosprawnych w zakresie aktywizacji zawodowej;
- Dostosowywanie placówek do potrzeb osób z niepełnosprawnościami;
- Dostępność programu PFRON oraz innych funduszy realizowanych na rzecz osób niepełnosprawnych (realizacja licznych projektów i programów);
 - Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych;
 - Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze;
 - Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych;
- Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki;

rodziny (asystent osoby niepełnosprawnej, usługi opiekuńcze i specjalistyczne, wolontariat, ośrodki wsparcia dziennego, WTZ, ŚDS);

- Duża rozpiętość terytorialna gmin powiatu (nierównomierny dostęp do usług oferowanych przez ośrodki wsparcia);
- Niewystarczające rozwiązywanie problemu likwidacji barier architektonicznych w miejscach publicznych i w miejscach zamieszkania osób niepełnosprawnych;
- Brak analiz potrzeb pracodawców w odniesieniu do osób niepełnosprawnych;
 - Niska aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych na rynku pracy;
 - Niepełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych;
- Wciąż występujące stereotypy postrzegania niepełnosprawności wśród społeczeństwa;
- Niewystarczająca ilość miejsc w ośrodkach wsparcia
 - Wysokie uzależnienie osób niepełnosprawnych od sfery socjalnej;
- Rzadkie upowszechnianie w środowisku pozytywnych wzorców postaw charytatywnych i filantropijnych;

<ul style="list-style-type: none"> • Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej; • Zapewnienie wsparcia specjalistycznego dla osób niepełnosprawnych (porady psychologa i radcy prawnego); • Wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie problematyki niepełnosprawności; • Otwartość na nowe pomysły i przedsięwzięcia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niska świadomość osób niepełnosprawnych na temat swoich uprawnień; • Niska konsolidacja organizacji osób niepełnosprawnych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Rosnąca w powiecie sokólskim wśród społeczeństwa świadomość dotycząca niepełnosprawności; • Podniesienie świadomości społecznej w zakresie uznania prawa osób niepełnosprawnych do pełnej integracji ze społeczeństwem oraz możliwości egzekwowania przysługujących im praw; • Zwiększająca się świadomość osób niepełnosprawnych o tkwiących w nich możliwościach aktywnego działania w wielu dziedzinach życia społecznego i zawodowego; • Wzrastająca społeczna akceptacja osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym; • Powstawanie nowych organizacji pozarządowych; • Pozyskiwanie środków z Unii Europejskiej przez PCPR oraz realizowanie projektów na rzecz osób niepełnosprawnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • Starzenie się społeczeństwa, a tym samym wzrastająca liczba osób niepełnosprawnych w wieku poprodukcyjnym; • Niewystarczające środki PFRON na realizację wszystkich potrzeb osób niepełnosprawnych z zakresu zadań rehabilitacji zawodowej i społecznej; • Niewydolność systemu zabezpieczenia społecznego oraz niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością (renty); • Ciągłe uzależnienie od sfery socjalnej wśród osób niepełnosprawnych; • Częste zmiany przepisów dotyczących osób niepełnosprawnych; • Niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych utrudniający podjęcie zatrudnienia;

<ul style="list-style-type: none"> • Likwidowanie barier architektonicznych; <ul style="list-style-type: none"> • Promowanie dobrych praktyk; • Współpraca powiatu z organizacjami pozarządowymi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zbyt rzadkie upowszechnianie w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw; • Niewielka liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych; • Brak możliwości swobodnego poruszania się przez osoby niepełnosprawne.
---	--

11.1. Adresaci i realizatorzy programu

Adresatami programu są:

- dorosłe osoby niepełnosprawne;
- dzieci niepełnosprawne;
- rodziny dorosłych osób niepełnosprawnych i dzieci niepełnosprawnych.

Realizatorami programu są instytucje samorządu powiatowego:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce;
- Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawność w Sokółce;
- Powiatowy Urząd Pracy w Sokółce;
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sokółce;
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Dąbrowie Białostockiej;
- Samodzielny Publiczny Zakład Pielęgnacyjno - Opiekuńczy w Krynkach;
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sokółce;
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Dąbrowie Białostockiej;
- Szkoły i placówki.

Realizatorami programu są instytucje samorządów gminnych:

- Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej oraz Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej na terenie gmin w powiecie sokólskim.

Realizatorami programu są organizacje pozarządowe:

- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Radość Życia” w Dąbrowie Białostockiej;
- Stowarzyszenie „Zielony Zakątek” w Sokółce;
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „RAZEM” w Sokółce;

- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Ziemi Sokólskiej „BARKA”;
- Stowarzyszenie „Towarzystwo Ziemia Sokólska”;
- Stowarzyszenie „Kresy Podlasia” w Krynkach;
- Stowarzyszenie „Idea w Drahle”;
- Stowarzyszenie „Idźmy Razem” w Krynkach;
- Stowarzyszenie „Kładka” Sokółka;
- Stowarzyszenie „Przygraniczny Start” w Kuźnicy;
- Stowarzyszenie „Q Pomocy” w Sokółce;
- Stowarzyszenie „Szczypiorniak” Dąbrowa Białostocka;
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Wykluczonych Społecznie „Drabina” w Krynkach;
- Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Osób Niepełnosprawnych „Pod Skrzydłami” w Sokółce;
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Chorózwce;
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Dubaśno „Nasza Wieś”;
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Harasimowicze „Nasza szkoła”;
- Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Sokółce;
- Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Korycińskiej
- Fundacja „Akademia Sportu Falcon” w Sokółce;
- Fundacja „Drabina” w Krynkach;
- Fundacja „Gama” w Dąbrowie Białostockiej;
- Fundacja „Swobodny Oddech” w Janowie;
- Fundacja „Uroczysko” Kamienica w Janowie;
- Fundacja „Sokólski Fundusz Lokalny”;
- Fundacja GAMA w Dąbrowie Białostockiej;
- Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Sokółce;
- Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Rejonowy w Sokółce;
- Polski Związek Niewidomych. Okręg Podlaski Koło Terenowe w Sokółce;
- Zarząd Rejonowy Polskiego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów w Sokółce;
- CARITAS Polska: Stacje Opieki w gminach Sidra, Nowy Dwór, Kuźnica, Krynki, Szudziałowo, Sokółka.

11.2. Założenia programu

Istotą programu jest ustalenie priorytetów i zadań, które będą realizowane przez powiat na przestrzeni kolejnych kilku lat. Ważne jest określenie obszarów, które powinny zostać szczególnie uwzględnione. Należy pamiętać, że jednym z najważniejszych czynników jest niewątpliwie usuwanie barier społecznych i psychologicznych wpływających na wzmocnienie postaw mających na celu możliwość samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych. Istotne jest stworzenie warunków, które prowadzić będą do zwiększenia integracji ze środowiskiem lokalnym, a w efekcie poprawy życiowej samodzielności osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin. Warto zauważyć, że osoby niepełnosprawne nie tylko zmagają się z barierami związanymi z m.in. przemieszczaniem się, lecz muszą również stawiać czoła stereotypom obecnym w społeczeństwie. Dotyczy to nie tylko bezpośrednio osób z niepełnosprawnościami, lecz również ich rodzin. Prowadzenie działań skierowanych do osób niepełnosprawnych i ich rodzin jest niezbędnym warunkiem wspomagającym zwiększenie aktywności tej części społeczności powiatu sokólskiego.

Należy zwrócić uwagę na ilość orzeczeń wydanych na terenie powiatu na przestrzeni ostatnich lat. Zdecydowana większość to osoby powyżej 60 roku życia. Świadczy to o zjawisku „starzenie się społeczeństwa”. Oznacza to, że jednym z najważniejszych elementów w programie powinno być uwzględnienie form pomocy właśnie tej grupie. Należy to robić poprzez m.in. rozpowszechnianie usług opiekuńczych, asystenckich; rozwój wolontariatu wspierającego osoby starsze i niepełnosprawne czy podnoszenie standardów różnych form opieki stacjonarnej.

Kolejnym zjawiskiem, które zarysowuje się w regionie jest wysoki stopień bezrobocia osób niepełnosprawnych. Spośród niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w ostatnich latach zaledwie 7% poszukiwało zatrudnienia. Wysokie bezrobocie może być skorelowane z niskim wykształceniem. Warto zwrócić uwagę, że zdecydowana większość osób z niepełnosprawnością ma wykształcenie podstawowe lub mniej niż podstawowe. Osoby te stanowią 42% ogólnej liczby osób z wydanym orzeczeniem na terenie powiatu sokólskiego w latach 2017-2020. 8% stanowią osoby z niepełnosprawnością, które mają wykształcenie wyższe. Opisana sytuacja zdecydowanie wpływa na sytuację ekonomiczną osób niepełnosprawnych, które zagrożone są zjawiskiem ubóstwa. Efektem wysokiego bezrobocia jest obciążenie budżetu państwa i samorządów pomocą socjalną na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin. Skutkować to może również wykluczeniem społecznym.

Przeprowadzona diagnoza oraz analiza sytuacji osób niepełnosprawnych i ich najbliższego otoczenia wskazuje, że bardzo ważne są działania mające na celu wyrównanie szans, podnoszenie jakości życia, przeciwdziałanie wykluczeniu, tworzenie nowych inicjatyw (w różnych zakresach) ze szczególnym naciskiem na otwarty rynek pracy. Ponadto, aby realizować założone działania, należy uwzględnić sytuację osób z niepełnosprawnościami w systemie edukacyjnym oraz fakt posiadania niskiego wykształcenia: podstawowego oraz zasadniczego.

Istotne działania, które powinny być realizowane, dotyczą również świadczonych usług medycznych i rehabilitacyjnych. Jest to niewątpliwie obszar, którego działanie usprawnia funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w sferze zarówno fizycznej jak i psychicznej.

W ramach wyznaczonych celów operacyjnych zostały określone i wyznaczone działania, których realizacja wpłynie na poprawę efektywności systemu wsparcia, aktywizacji i inkluzji społeczno-ekonomicznej osób z niepełnosprawnością.

Głównym celem realizacji Powiatowego Programu na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2021-2028 w powiecie sokólskim jest **podejmowanie działań mających na celu wsparcie i zapewnienie optymalnych warunków sprzyjających aktywizacji społeczno – zawodowej na rzecz osób niepełnosprawnych**. Cel ten został rozbudowany na cztery cele szczegółowe, które wskazują na główne obszary działań w obrębie zadań wynikających z pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom.

1. Integracja społeczna osób niepełnosprawnych

Integracja społeczna jest bardzo ważnym czynnikiem w życiu każdego człowieka. Osoby niepełnosprawne niekiedy narażone są na życiowe trudności związane ze stereotypami, zrozumieniem czy akceptacją. To właśnie więzi społeczne chronią przed poczuciem samotności i wywierają pozytywny wpływ na samoocenę, poczucie przynależności, dają dostęp do nowych kontaktów i informacji. Ponadto działania podejmowane w zakresie integracji społecznej powinny doprowadzić osoby niepełnosprawne do uzyskania samodzielności oraz zaradności.

Nie mniej istotne jest budzenie świadomości społecznej samych osób niepełnosprawnych dotyczącej ich praw, potrzeb, możliwości oraz wkładu, jaki wnoszą w życie społeczne. Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego oraz udzielenia indywidualnych konsultacji sprzyja rozwiązywaniu codziennych problemów osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Mobilizacją do większej aktywności i samodzielności jest także uczestnictwo w zajęciach prowadzonych przez środowiskowe domy samopomocy oraz warsztaty terapii zajęciowej.

2. Opieka medyczna i rehabilitacyjna dostosowana do rodzaju niepełnosprawności

Prawo do ochrony zdrowia jest jednym z podstawowych praw człowieka. Bardzo ważne jest natychmiastowe i skuteczne leczenie oraz minimalizacja powikłań i niepełnosprawności. Aby tak się działo, należy dbać o odpowiedni poziom funkcjonowania fizycznego i psychicznego osób niepełnosprawnych. Aby zapewnić dostęp do rehabilitacji dla grup z różnego rodzaju niepełnosprawnościami, należy zrealizować szereg działań uwzględniając w każdym z nich specyfikę schorzeń i rodzaj niepełnosprawności.

3. Likwidacji barier funkcjonalnych w obiektach użyteczności publicznej

Zarówno życie społeczne, jak i zawodowe wiąże się z pokonywaniem barier (głównie architektonicznych). Jednym z celów programu jest podejmowanie wszelkich rodzajów działań mających na celu zaspokojenie ich potrzeb, należy przyczynić się do likwidacji wszelkich przeszkód. Aby w pełni włączyć osoby niepełnosprawne w nurt życia społecznego oraz zapewnić im jak najlepszy rozwój i funkcjonowanie odpowiadające godności człowieka, należy stwarzać warunki w pełni umożliwiające jednostce samodzielne funkcjonowanie w środowisku.

4. Tworzenie warunków do aktywizacji zawodowej i edukacyjnej osób niepełnosprawnych

W życiu człowieka bardzo ważnymi elementami są edukacja oraz praca. Każdy ma prawo do kształcenia się zgodnie z preferencjami i możliwościami. Dzięki temu osoby niepełnosprawne mogą uczestniczyć w życiu społeczno - zawodowym oraz zaspokajać swoje potrzeby na równi z innymi. Daje to możliwość usamodzielnienia się i podniesienia jakości życia. Uzyskanie zatrudnienia odbywa się głównie przez ułatwienie osobie niepełnosprawnej korzystania z różnych form aktywizacji zawodowej, m.in. poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego czy pośrednictwa pracy. Praca zgodna z kwalifikacjami daje osobom niepełnosprawnym możliwość uczestniczenia w życiu społeczno-gospodarczym, jest gwarantem poczucia własnej wartości, samodzielności materialnej oraz wpływa na ogólne poczucie zadowolenia z życia. Z kolei dla państwa wyższy wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, to mniejsze wydatki na zabezpieczenie socjalne tej grupy osób.

11.3. Cele programu

Cel główny niniejszego programu przedstawia się następująco: **Podjęcie działań mających na celu wsparcie i zapewnienie optymalnych warunków sprzyjających aktywizacji społeczno – zawodowej na rzecz osób niepełnosprawnych.**

Na podstawie powyższego celu głównego wyznaczono cztery cele szczegółowe:

I Integracja społeczna osób niepełnosprawnych

II Opieka medyczna i rehabilitacyjna dostosowana do rodzaju niepełnosprawności

III Likwidacji barier funkcjonalnych w obiektach użyteczności publicznej

IV Tworzenie warunków do aktywizacji zawodowej i edukacyjnej osób niepełnosprawnych

11.4. Harmonogram realizacji programu

Lp.	Nazwa działania	Planowane zadania	Realizatorzy/partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki	Termin realizacji
CEL SZCZEGÓŁOWY I – Integracja społeczna osób niepełnosprawnych						
1.	Zwiększenie możliwości samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych	→Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej w oparciu o środki PFRON w zakresie: turnusów rehabilitacyjnych, zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, dofinansowanie do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, likwidacja barier funkcjonalnych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	→Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie →Organizacje pozarządowe	→Środki PFRON, →Fundusze unijne	Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie ze środków PFRON	2021-2028
		→Realizacja programów celowych finansowanych ze środków PFRON, mających na celu wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji, tj. „Aktywny samorząd”, „Wyrównywanie różnic między regionami III”, „Zajęcia klubowe w WTZ”, „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”.	→Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie →Jednostki organizacyjne →Starostwo Powiatowe →Samorządy gminne →Organizacje pozarządowe	→Środki PFRON, →Środki własne powiatu, →Środki finansowe samorządów gminnych, →Środki własne realizatorów	Liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z dofinansowania w ramach realizowanych programów	2021-2028
		→Realizacja projektów dotyczących aktywizacji i integracji osób niepełnosprawnych, współfinansowanych ze środków unijnych	→Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, →Organizacje pozarządowe	→Środki własne realizatorów, → Fundusze unijne	Ilość projektów, w których uczestniczą osoby niepełnosprawne, współfinansowanych z funduszy unijnych, Liczba uczestników w projekcie,	2021-2028

					Liczba uczestniczących w nich osób niepełnosprawnych	
2.	Kształtowanie, podniesienie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie potrzeb i praw osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> →Prowadzenie kampanii informującej i edukacyjnej mających na celu kształtowanie właściwych postaw wobec osób niepełnosprawnych (m.in broszury, ulotki, strona internetowa dostosowana) →Udostępnienie informacji o instytucjach i organizacjach pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych →Dostosowanie stron internetowych do potrzeb osób niepełnosprawnych →Upowszechnienie informacji o uprawnieniach przysługującym osobom niepełnosprawnym i dostępnych formach wsparcia →Propagowanie wiedzy na temat praw osób niepełnosprawnych (dla samych zainteresowanych oraz ich rodzin) →Współpraca z organizacjami pozarządowymi w celu pozyskiwania wolontariuszy pomagającym osobom niepełnosprawnym 	<ul style="list-style-type: none"> →Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie →Jednostki organizacyjne →Starostwo Powiatowe →Organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> →Środki własne realizatorów →Budżet państwa →Fundusze unijne 	Ilość udzielonych informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych; Liczba osób, które gościły na stronach internetowych	2021-2028
		<ul style="list-style-type: none"> →Organizacja specjalistycznego wsparcia: m.in. poradnictwa psychologicznego, pracy socjalnej, poradnictwa prawnego, terapii rodzinnej, terapii psychospołecznej, treningów kompetencji i umiejętności społecznych, prowadzenie działań na rzecz osób i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej itp. 	<ul style="list-style-type: none"> →Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie →Jednostki organizacyjne →Starostwo Powiatowe →Ośrodki Pomocy Społecznej →Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne →Organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> →Środki własne realizatorów →Budżet państwa →Fundusze unijne 	Liczba udzielonych porad dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin	2021-2028
CEL SZCZEGÓŁOWY II – OPIEKA MEDYCZNA I REHABILITACYJNA DOSTOSOWANA DO RODZAJU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI						
3.	Zwiększenie dostępu osób	→Obejmowanie osób niepełnosprawnych oraz	→Powiatowe Centrum	→Środki własne	Liczba udzielonych	2021-

	niepełnosprawnych do leczenia, pomocy terapeutycznej, opiekuńczej, asystenckiej oraz rehabilitacji	ich rodzin aktywną opieką specjalistyczną m.in. psychologiczną, pedagogiczną, logopedyczną	Pomocy Rodzinie →Starostwo Powiatowe →Ośrodki Pomocy Społecznej →Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne →Organizacje pozarządowe	realizatorów →Budżet państwa →Fundusze unijne	porad dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin	2028
		→Pomoc w zorganizowaniu sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego dla osób niepełnosprawnych	→Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	→Środki własne realizatorów →Fundusze unijne	Uruchomienie działalności wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego	2021-2028
		→Organizacja zajęć rehabilitacyjnych odpowiednich ze względu na rodzaj niepełnosprawności →Rehabilitacja stacjonarna lub w miejscu zamieszkania, jako element wczesnej interwencji i zapobieganie pogłębianiu się niepełnosprawności	→Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie →Organizacje pozarządowe	→Środki własne realizatorów →Fundusze unijne	Liczba osób objętych rehabilitacją	2021-2028
		→Dofinansowanie wyjazdów osób niepełnosprawnych i ich opiekunów związanych z rehabilitacją społeczną i zawodową	→Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	→Środki własne realizatorów →Fundusze unijne	Liczba osób uczestnicząca w wyjazdach	2021-2028
		→Podejmowanie działań odciążających rodziny opiekujące się osobami niepełnosprawnymi m.in. usługi asystenta osoby niepełnosprawnej, przewodnika osoby niewidomej, usługi opiekuńcze	→Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie →Organizacje pozarządowe →Ośrodki Pomocy Społecznej →Powiatowy Urząd Pracy	→Środki własne realizatorów →Fundusze unijne	Liczba osób objętych usługami	2021-2028
CEL SZCZEGÓŁOWY III – LIKWIDACJA BARIER FUNKCJONALNYCH W OBIEKTACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ						
4.	Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier funkcjonalnych, w tym architektonicznych,	→Likwidacja barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się w zakładach opieki zdrowotnej, urzędach, placówkach edukacyjnych itd.	→Starostwo Powiatowe →Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie →Samorządy gminne	→Środki PFRON →Środki własne powiatu →Środki finansowe	Liczba instytucji, w których zlikwidowano bariery	2021-2028

	technicznych i w komunikowaniu się		→Organizacje pozarządowe	jednostek samorządu gminnego →Środki własne realizatorów		
		→Zwiększenie liczby środków transportu publicznego dostosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych →Dostosowanie komunikacyjne przestrzeni publicznej m.in. sygnalizacja dźwiękowa w przestrzeni publicznej	→Starostwo Powiatowe →Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie →Samorządy gminne →Organizacje pozarządowe	→Środki PFRON →Środki finansowe jednostek samorządu gminnego →Środki własne realizatorów	Liczba zakupionych pojazdów, Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z dowozu, Osoby korzystające z przestrzeni publicznej	2021-2028
CEL SZCZEGÓŁOWY IV – TWORZENIE WARUNKÓW DO AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ I EDUKACYJNEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH						
5.	Wzrost wykształcenia, kompetencji, kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych	→Prowadzenie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci z niepełnosprawnościami	→Starostwo Powiatowe →Placówki oświatowe →Poradnie psychologiczno-pedagogiczne →Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie →Samorządy gminne →Organizacje pozarządowe	→Środki PFRON →Środki własne powiatu →Środki finansowe jednostek samorządu gminnego →Środki własne realizatorów	Liczba porad psychologicznych, Liczba porad pedagogicznych	2021-2028
		→Rozwój efektywnej edukacji osób niepełnosprawnych w szkołach: zakup programów edukacyjnych w wersji elektronicznej dla uczniów z niepełnosprawnością; dodatkowe środki na zatrudnienie logopedy, psychologa; organizacja zajęć edukacyjnych, wyrównawczych (również pozalekcyjnych) dla osób z niepełnosprawnościami (integracja, pomoc) →Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych poprzez dofinansowanie kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym →Poszerzenie oferty szkoleniowej dostosowanej	→Starostwo Powiatowe →Placówki oświatowe →Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie →Samorządy gminne	→Środki PFRON →Środki własne powiatu →Środki finansowe samorządu gminnego →Środki własne realizatorów	Liczba uczniów niepełnosprawnych, Liczba studentów otrzymujących pomoc w postaci dofinansowania kosztów nauki	2021-2028

	do potrzeb rynku pracy →Dostosowanie obiektów edukacji publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnością				
	→Współpraca podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie wspierania edukacji oraz rehabilitacji zawodowej m.in. korzystanie z doradztwa zawodowego, szkoleń, kursów, pośrednictwa pracy itp. →Kierowanie i finansowanie zajęć w zakresie podnoszenia kluczowych kompetencji o charakterze zawodowym →Prowadzenie kampanii informacyjnych i promocyjnych w zakresie praw i samozatrudnienia oraz korzyści z zatrudnienia osób niepełnosprawnych →Propagowanie warunków i zasad korzystania ze środków PFRON w zakresie rehabilitacji i aktywności zawodowej, w tym rozpoczęcie działalności gospodarczej →Pomoc osobom niepełnosprawnym w przystosowaniu się do funkcjonowania na rynku pracy	→Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie →Powiatowy Urząd Pracy	→Środki własne realizatorów →Środki PUP →Fundusze unijne	Liczba osób objętych usługami; Liczba osób zatrudnionych po zastosowaniu wsparcia	2021-2028
	→Wspieranie i rozszerzanie działalności WTZ w Sokółce i w Dąbrowie Białostockiej	→Starostwo Powiatowe →Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie →Samorządy gminne →Organizacje pozarządowe	→Środki PFRON →Środki własne powiatu →Środki jednostek samorządu gminnego →Środki własne realizatorów	Liczba osób objętych działalnością WTZ	2021-2028
	→Utworzenie i wspieranie działalności Powiatowego Zakładu Aktywności Zawodowej w Suchowoli	→Starostwo Powiatowe →Organizacje pozarządowe	→Środki PFRON →Środki własne realizatorów →Fundusze unijne	Liczba osób objętych działalnością ZAZ	2021-2028

11.5. Monitoring i ewaluacja

Niezbędnym elementem prawidłowego wdrażania Programu jest jego monitorowanie. Realizacja przedstawionych zadań uzależniona będzie od wielu czynników – wewnętrznych oraz zewnętrznych.

Duże znaczenie będzie miała aktywność i zaangażowanie podmiotów realizujących oraz umiejętność wykorzystania istniejącego potencjału.

Prowadzenie ewaluacji jest konieczne ze względu na możliwość pojawienia się nowych okoliczności i problemów, których nie można było przewidzieć i zaplanować podczas opracowywania programu i które należy wziąć pod uwagę w trakcie jego trwania. Ma to na celu zrealizowanie planowanych przedsięwzięć i bieżącą weryfikację założeń, celów i sposobów ich osiągnięcia.

Monitoring powinien umożliwić odpowiedzi na pytania o skuteczność, efektywność i poziom realizacji programu.

Program ma charakter otwarty i wytacza w sposób ogólny kierunki realizacji zdefiniowanych celów. Prace nad ich realizacją celów i kierunkami działań powinny być prowadzone w sposób ciągły, co może oznaczać w przyszłości aktualizację programu w zależności od zachodzących zmian.

W całym okresie funkcjonowania programu wszystkie wynikające z niego działania poddawane będą nadzorowi i ocenie.

Nadzór nad całością działań prowadzony będzie przez Starostę Sokólskiego przy współudziale Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce.